

HET REE & DE (NIEUWE) WET

DOOR ROB BORST

Wat betekent de nieuwe Wet natuurbescherming en de leefgebiedenbenadering in de praktijk? Rob Borst blikt vooruit in een voorbeeldgebied voor reeënbeheer.

December, uitkijkend over een plaats in het veld waar reeën in de luwte de dag doorbrengen. Ze zitten tegen een hellinkje uit de wind. Af en toe draait er een oor of kopje. Een geit staat tussen de kale struiken wat te knabbelen. Na 10 minuten gaat ze zitten waar ze stond. Ze knijpt haar ogen dicht en maakt wat kauwbewegingen.

De benuttingsgebieden van reeën in de sprong zijn in de winter klein. Ze leven op spaarstand in delen van het leefgebied die veiligheid bieden, waar beschutting en voedsel is. Het zijn de kernen van het leefgebied. In de randzones van het leefgebied zie je de komende periode nauwelijks reeën. Daar is de omgeving minder geschikt om de winterperiode goed door te komen. Daar verspreiden de reeën zich in het voorjaar als de territoriale fase weer begint. Het benuttingsgebied van de reeën neemt dan weer toe. Het aantal kernen in het leefgebied en de grootte van de sprongen hangt samen met de landschapsstructuur. Hoe kleinschaliger of dichter het landschap, des te meer kernen en hoe kleiner de sprongen. Hoe grootschaliger of meer open,

des te minder kernen en des te groter de sprongen. Ook is het menselijk gebruik in het leefgebied bepalend welke delen er benut kunnen worden. Bij teveel verstoring veranderen kernzones snel in randzones. De reeën kunnen daar dan niet meer de veiligheid vinden die ze nodig hebben om voldoende te kunnen rusten.

Zorgwekkende trend

Reeën verblijven de hele winter in de kernen van het leefgebied en als er geen verstoring is worden er geen reeën aangereken en wordt er ook geen aanslag gepleegd op de conditie van de dieren. Door verstoring en dus energieverlies neemt de eetbehoefte bij reeën toe. Het spijsverteringsstelsel doet echter nauwelijks iets met dat extra eten. Het staat op spaarstand. Als de dichtheden in het leefgebied niet te hoog zijn gaan de reeën in goede conditie de winter in. Op enkele voedselarme, zure delen van Nederland na moeten ze voor de winter gewichten kunnen bereiken van 10-12 kg kalf, 14-16kg jaarlingen en 18-22kg volwassenen. Bij lagere gewichten zijn de dichtheden te hoog. Er is dan in

Foto: Andy van Ommeren

de vegetatieperiode te veel onrust: onrust door verstoring uit de omgeving, maar ook door verstoring onderling. Daar hebben reeën van te lijden! Door de afwezigheid van lynxen en wolven hebben we op veel plaatsen dichtheden die er anders niet zouden zijn. Daar plukt het ree nu de wrange vruchten van. Gewichten nemen structureel af en aanrijdingen nemen structureel toe. Een zorgwekkende trend.

Voorbeeldgebied

Onlangs was ik in een voorbeeldgebied voor reeën en planmatig duurzaam beheer op leefgebiedniveau. Reeën waren, verspreid in het gehele gebied, overdag zichtbaar. Op meerdere tijdstippen van de dag gingen ze op lavei. Er was geen vluchtgedrag merkbaar bij aanwezigheid van mensen of auto's op een afstand kleiner dan 100m. Afschot vond zowel in de kernzones als in de randzones plaats, maar wel op basis van interval- en zwaar-
tepuntbejaging (intensieve bejaging gedurende een bepaalde periode op een specifieke locatie). De gewichten waren zoals ze horen te zijn. Opvallend was verder dat ondanks de grote zichtbare aantallen (soms wel 15 tot 20 stuks) niets merkbaar

was van onderlinge onrust. Deze dieren leven daar dan ook in een perfecte habitat met een voedselrijke, vochtige leembodem. En de bosgemeenschap biedt plaats aan zomereiken en haagbeuken en een goed ontwikkelde kruid- en struiklaag. Het landschap kent veel structuurvariatie, een lange veldgrens en goede zonering. Onder deze omstandigheden en met deze wijze van beheer zijn dergelijke dichtheden dus prima mogelijk zonder dat reeën daarvan te lijden hebben en voor een ieder zichtbaar zijn.

Uitdaging

Voor het reeënbeheer in Nederland ligt hier dan ook de uitdaging. We moeten het beheer op leefgebiedniveau in de vingers krijgen! Hogere dichtheden kunnen we toestaan waar het kan en waar het niet kan moeten dichtheden laag blijven. We moeten sturen op recreatief gebruik en het faciliteren van recreanten zodat ze kunnen doen wat ze willen doen, maar wel zoals de beheerders willen dat ze het doen. Samenwerkende jachthouders in samenwerkende WBE's moeten op leefgebiedniveau invulling geven aan planmatig duurzaam reeënbeheer. De organisatie is er. Er zijn FBE's, samenwerkende WBE's met hun reewild-

Foto: Andy van Ommeren

commissies en leefgebiedcoördinatoren en jachthouders. De vorm is er en wordt op initiatief van de Provincie Gelderland momenteel nader ingevuld in rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Nu de inhoud nog. Hiervoor werkt de VHR samen met zusterverenigingen, terreineigenaren en beheerders aan de richtlijn reeënbeheer op leefgebiedniveau. Het is de uitwerking van de leefgebiedbenadering die de VHR al eerder landelijk introduceerde na een periode van belangrijk pionierswerk van de Vereniging Wildbeheer Veluwe. Het is de volgende stap in de invulling van planmatig beheer, uitgaande van de leidraad reeënbeheer die de VHR samen met de Koninklijke Jagers Vereniging had opgesteld. Deze nieuwe richtlijn reeënbeheer op leefgebiedniveau wordt in het voorjaar van 2015 landelijk geïntroduceerd.

En dan is er nog de nieuwe Wet natuurbescherming. De doelstelling van de VHR blijft in dit nieuwe wetsvoorstel gewaarborgd: het ree is en blijft een beschermde inheemse diersoort waarvan de gunstige staat van instandhouding behouden moet blijven. Het beheer dient op een planmatige en duurzame wijze invulling te krijgen los van rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in de organisatiestructuur. Ook leefgebieden zijn opgenomen in het wetsvoorstel. Er wordt al een aantal jaren hard aan gewerkt en er zal in de toekomst nog veel meer aandacht moeten zijn voor invulling, inzicht en draagvlak van de leefgebiedenbenadering.

December, uitkijkend over een ander plekje in hetzelfde leefgebied. Een paar reeën liggen loom in de luwte. Door de peperkleurige vacht gaan ze op in de heide, de boomstammen en het gevallen blad. In dit deel van het leefgebied komen reeën in lage dichtheden voor vanwege de arme, zure zandgrond, een bosgemeenschap van zomereiken en berken en de aanwezigheid van edelherten en damherten als concurrenten. De vuilboom groeit hier nog her en der en er staan redelijk veel lijsterbessen, maar van elke struik zijn de groeipunten aangevreten. De bosgemeenschap in dit deel van het leefgebied kan de graasdruk net aan, maar floreert niet meer. Een zorgwekkend beeld in het kader van de biodiversiteit. De gewichten van de reeën zijn gemiddeld lager, maar ook duiken we langzaam onder wat het zou moeten zijn in deze omgeving. Het aantal edelherten is stabiel, het aantal damherten groeit. Voor het behoud van de bosgemeenschap in zijn geheel zouden die aantallen naar beneden moeten. De reeën kunnen dan weer in goede conditie komen. Ze zijn nu eenmaal de zwakke broeders in de voedselconcurrentie. Dan zal ook de bosgemeenschap weer gaan floreren en al wat daarmee samenhangt in het leefgebied.